

Energiát a háztetőinkre: Felhívás a napenergia-hasznosítás tömeges növelésére, a polgárookra és a közösségekre összpontosítva

Nyílt levél a REPowerEU és az EU napenergia-stratégiájáról

Rumen Radev
Bulgária elnöke

Petr Fiala
Csehország miniszterelnöke

Orbán Viktor
Magyarország miniszterelnöke

Mateusz Morawiecki
A Lengyel Köztársaság miniszterelnöke

Nicolae Ciucă
Románia miniszterelnöke

Eduard Heger
Szlovákia miniszterelnöke

Tisztelt Miniszterelnökök, Elnök Úr!

Az Európai Bizottság a REPowerEU tervről szóló európai bizottsági közlemény részeként bemutatta az EU napenergia-stratégiáját, amely az Unió orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének csökkentését és az energiaátmenet gyorsítását célzó intézkedéseket tartalmaz. Mi, szakmai és társadalmi szervezetek arra kérjük Önöket, hogy járjanak elől a napenergia támogatásában. **Aknázzák ki teljes mértékben háztetőkre helyezhető napelemekben rejlő lehetőségeket, miközben országaink polgárait és közösségeit képessé teszik arra, hogy aktívan részt vegyenek a biztonságos, igazságos, hatékony és teljes mértékben megújuló energiarendszer felé vezető, sürgős energiaátmenetben.**

Történelmi pillanatban vagyunk. Humanitárius, szociális és éghajlati vészhelyzetek korát éljük. Paradigmaváltást látunk az energetikai átállás mértékében, miután Oroszország megszállta Ukrajnát. Az ambiciózus energiamegtakarítások (amelyek alapja az „Első az energiahatékonyság” EU elv, eszközei pedig a megfelelő, a valódi energiaszükséglet ellátását biztosító intézkedések), valamint a fenntartható helyi megújuló energiaforrások gyorsított bevezetése, amelynek középpontjában az emberek, a közösségek és a biológiai sokféleség áll, nemcsak a háborút tápláló fosszilis tüzelőanyagoktól jelentene számunkra távolodást, hanem visszavezetne bennünket a Párizsi Megállapodáshoz, **növelné az**

energiabiztonságot és az energiafüggetlenséget, miközben csökkentené a fogyasztók számláit és segítene enyhíteni az energiaszegénységet¹.

Egy olyan decentralizált energiarendszer, amely lehetővé teszi, hogy az emberek önfogyasztókká váljanak (egyénilag vagy egy csoport, illetve közösség részeként) alapvető része egy ellenálló, igazságos és független energiarendszer kiépítésének. Egy decentralizált energiarendszerben a háztetőkön elhelyezett napelemek óriási potenciállal rendelkeznek. Gyorsan telepíthetők, így a háztartások passzív energiafogyasztókból "termelő-fogyasztókká" léphetnek elő, ezzel a villamosenergia-termelés irányítóivá, és a fenntartható megújuló energiaforrásokra való áttérés aktív résztvevőivé válhatnak. A tetőkön elhelyezett napelemek versenyképes költsége és hozzáférhetősége felbecsülhetetlen értékű megoldást jelent a jelenlegi fosszilis tüzelőanyag-válságra. Egy friss jelentés szerint azonban az **adminisztratív folyamatokhoz, politikai és gazdasági keretekhez kapcsolódó akadályok²** még mindig gátolják a háztetőkre telepített napelemek elterjedését.

Ezért kérjük Önöket, hogy gyors ütemben hajtsák végre a szükséges intézkedéseket (lásd a mellékletet), és tegyék lehetővé a háztetőkön elhelyezett napelemes fotovoltaikus rendszerek példátlan mértékű elterjedését, ami a háztetőkre helyezett napelemek forradalmának első jelentős lépése lesz. Ennek köszönhetően a polgárok és a közösségek teljes mértékben részt tudnak majd venni az igazságos energiaátmenetben, miközben régióinkban sorra jelennek meg a háztetőkön a napelemek és egymás után függetlenedhetnek a gáztól.

Budapest / Bukarest / Pozsony/ Prága / Szófia / Varsó, 2022.05.25.

Tisztelettel:

Denitza Petrova, Greenpeace - Bulgária

Radostina Slavkova, Za Zemiata - Föld Barátai Bulgária

Svetoslav Stoykov, Institute for Circular Economy, Bulgária és Közép- és Kelet-európai Bankfigyelő Hálózat / CEE Bankwatch Network

Barbora Urbanová, Centre for Transport and Energy, Csehország

Anna Kárníková, Hnutí DUHA - Föld Barátai Csehország

Miriam Macurova, Greenpeace Csehország

Éger Ákos, Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ)

Lukács András, Levegő Munkacsoport

Lajtmann Csaba, Éghajlatvédelmi Szövetség

Kiss Ernő, Magyar Napelem és Napkollektor Szövetség (MNNSZ)

Méhes Martina, Energiaklub

¹ CAN Europe Tájékoztató "Repower for the People", 2022. május,

<https://caneurope.org/content/uploads/2022/05/Repower-for-the-People-Briefing-2.pdf>

² Engaging citizens and local communities in the solar revolution: Rooftop Solar PV Country Comparison Report, CAN Europe, May 2022, <https://caneurope.org/content/uploads/2022/05/Rooftop-Solar-PV-Country-Comparison-Report-2.pdf>

Mirosław Proppé, WWF Lengyelország
Wojciech Szymalski, Institute for Sustainable Development, Lengyelország
Jolanta Zientek-Varga, Społeczny Instytut Ekologiczny / Social Ecological Institute,
Lengyelország
Tomasz Waśniewski, Fundacja "Rozwój Tak - Odkrywki Nie" / Foundation "Development YES
– Open-Pit Mines NO", Lengyelország
Stan Zdzisław Nitak, Fundacja GAP Polska / GAP Lengyelország
Dariusz Szwed, Zielony Instytut / Green Institute, Lengyelország
Patryk Białas, Stowarzyszenie BOMIASTO, Lengyelország
Maciej Wereszczyński, The Alliance of Associations Polish Green Network, Lengyelország
Piotr Antoniewicz, Akcja Demokracja, Lengyelország
Raul Cazan, 2Celsius, Románia
Marian Mândru, Greenpeace Románia
Kateřina Chajdiaková, Slovak Climate Initiative, Szlovákia
Katarína Juríková, Greenpeace - Szlovákia
Dana Mareková, Climate Coalition Szlovákia

MELLÉKLET

KULCSFONTOSÁGÚ INTÉZKEDÉSEK A HÁZTETŐKRE TELEPÍTENDŐ NAPELEMÉK NAGYOBB MÉRTÉKŰ ELTERJEDÉSÉHEZ

Irányítás:

- Dolgozzanak ki a háztetőre telepített napelemek elterjedésével kapcsolatban felmerülő **akadályok és lehetőségek felmérése alapján** ambiciózus célokat és egyértelmű célkitűzéseket tartalmazó stratégiákat.
- Hozzanak létre az érdekelt felek széles körének és a kormányzati szintek részvételével **állandó intézményi mechanizmusokat**, amelyek hozzájárulnak a tetőkre telepített napelemekkel kapcsolatos politika nyomon követéséhez.
- Állítsanak fel a polgárokat, a kkv-kat és a helyi hatóságokat támogató helyi és regionális megújuló ügynökségeket és szervezeteket, és biztosítsanak ezek számára megfelelő finanszírozást.

Ösztönzők, támogatások és támogatási rendszerek:

- Ültessék át teljes mértékben a Megújuló Energia Irányelvet (RED II), **amely feljogosítja a megújuló energiaforrásokból származó önfogyasztókat arra, hogy stabil díjazásban részesüljenek, adott esetben a támogatási rendszereken keresztül is**, a hálózatba táplált, saját maguk által termelt megújuló villamos energia után. Ennek tükröznie kell a villamos energia piaci értékét, és figyelembe kell vennie a hálózat, a környezet és a társadalom számára nyújtott hosszú távú értékét.
- **Csökkentsék minimálisra a vonatkozó adókat**, és támogassák a **napelemeket**, különösen az energiaközösségek és az alacsony jövedelmű, energiaszegény és kiszolgáltatott háztartások számára.
- Ösztönözzék az önfogyasztást, beleértve a **napelemes rendszerek akkumulátorokkal való integrációjának** elősegítését a **rugalmasság érdekében**.
- 2025-től minden új épületnél írják elő a napelemek kötelező használatát, amennyiben ez műszakilag megvalósítható; a meglévő épületek esetében pedig 2025-től írják elő a napelemek kötelező telepítését a felújítási útlevelemben felvázolt mélyreható felújítási stratégiák részeként, amennyiben ez műszakilag megvalósítható. Használják bölcs módon a meglévő **európai és nemzeti alapokat** a háztetőre telepítendő napelemek támogatására. **Kifejezetten azokat az alacsony jövedelmű háztartásokat és energiaközösségeket célozzák meg**, akik nem férnek hozzá a pénzügyi piachoz és nem kaphatnak banki hitelt.

Engedélyezési és igazgatási eljárások

- Szüntessék meg az építési engedélyeket és helyettesítsék azokat a háztetőkre helyezhető napelemes rendszerek telepítésére irányuló tevékenységek megkezdéséről szóló értesítésekkel vagy jelentésekkel.
- Fejlesszék az **egyablakos vagy egységes engedélyezési eljárásokat** a közigazgatási és a hálózati csatlakozási eljárások esetében, valamint digitalizálják az adminisztratív eljárásokat.
- Csökkentsék a lehető legnagyobb mértékben a hálózati tarifákat és a hálózati díjakat, és csak a költségeket tükröző mértékben alkalmazzák azokat.
- Vezessék be a kisberendezések nyilvántartását, hogy nyomon követhető legyen a háztetőre telepített napelemek fejlődése.

Energiamegosztás és kollektív önfogyasztás

- **Tegyék lehetővé az energia megosztást** (az elosztóhálózaton keresztül) és a **kollektív önfogyasztást** a RED II átültetésével és végrehajtásával.
- Csökkentsék minimális szintre a közelség- és méretkövetelményeket, amelyek akadályozzák az energiamegosztást és a közös önfogyasztást.
- Alakítsanak ki rugalmas lehetőségeket az érdekeltek kollektív rendszerekben való részvételére a beruházások, az új üzleti modellek és a polgárok körében szükséges társadalmi elfogadottság fellendítése érdekében.
- A társasházakban vagy hasonló épületekben az energia megosztása és a kollektív önfogyasztás legyen energiaközösség létrehozása nélkül is megvalósítható.

Legyen központi elem az energiaközösség

- **Ültessék át a megújuló energiaforrásokról szóló irányelvet (RED II) és a villamosenergia-piaci irányelvet**, beleértve a megújuló energiaforrásokat alkalmazó közösségek és a polgári energiaközösségek meghatározásának kidolgozását, valamint az átfogó és koherens keretrendszerek biztosítását.
- Az uniós fogalom meghatározások kritériumait a nemzeti jogszabályokban egyértelműen kell részletezni (nyitottság és önkéntes részvétel, autonómia, hatékony ellenőrzés, földrajzi közelség).
- Jelöljenek ki egy hatóságot, amely nyomon követi és ellenőrzi az energiaközösségekre vonatkozó célkitűzések és rendelkezések végrehajtását.
- Vezessenek be olyan szakpolitikákat és intézkedéseket, amelyek támogatják az energiaszegény, alacsony jövedelmű és kiszolgáltatott háztartások bevonását a megújuló energiaforrásokat alkalmazó közösségek és a polgári energiaközösségek kialakításába.

A fent említett intézkedéseken kívül:

- Indítsanak a szélesebb nyilvánosság számára **tájékoztató kampányokat a háztetőkön elhelyezett napelemek előnyeiről**, és biztosítsanak könnyű hozzáférést az információkhoz.
- Dolgozzanak ki megújuló energiával kapcsolatos **képzéseket** az adminisztratív személyzet, valamint a nemzeti, regionális és helyi politikai döntéshozók számára; továbbá hozzanak létre támogatási programokat, hogy megfelelő számú és jól **képzett kivitelezők**, energiatervezők és építészek álljanak rendelkezésre.
- Vezessék be a **digitális fogyasztásmérőket**, hogy a hatékony (kollektív) önfogyasztási rendszerek és a hálózati integráció elősegítése érdekében az energiafelhasználók, az adatvédelem biztosítása mellett, hozzáférhessenek a fogyasztási adatokhoz.
- Valamennyi rugalmassági lehetőség felhasználásával készítsék fel az elosztóhálózatot a napelemes fotovoltaikus energia és az önfogyasztás tömeges elterjedésére.